"PREFRONTAL LOBOCOAGULATION" BY V.VOICULESCU, OR ABOUT THE EVACUATION OF UMANITY IN THE WORLD

Marti Iulia Ramona
PhD Student, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: V. Voiculescu's position on the relationship between art and faith is clear: art is a confession, while faith is revealing. If we bring the scientific aspect into question, its position is even more evident: science that does not host the Spirit (Freedom, Love) is detrimental to humanity, building a unidimensional, uniformized, depersonalized society. This study follows how the author camouflages the main Christian motifs in the totalitarian ideological field in the form of an antiutopia in which the Spirit remains free despite the attempts of the totalitarian system to capture it.

Keywords: Spirit, system, heart, antiutopia, art

Platon, More, Marx şi Engels, iată autorii care o preferă, în locul noţiunii de competiţie (din economia de piaţă), pe cea de sistem social, sistem care poartă în el un germene revoluţionar, care are ca actant principal clasa muncitoare, o clasă aleasă în mod providenţial să înnoiască istoria, să rupă lanţurile dintre forţa stăpânului şi a sclavului, să abolească proprietatea privată pentru a accede la...libertate. O atare viziune dusă la o ideologie extremă ajunge religie politică, religie care, astfel constituită, tinde să ocupe totalitar prin mijloace sociale, economice şi politice conştiinţa umană şi să o subjuge ideii obsesive de progres; este, în fond, o căutare alternativă a libertăţii sortită eşecului, deoarece ceea ce se poate manifesta doar în/prin/întru spirit exclude împlinirea prin materie. Transformarea lumii prin teroare şi dictatură a produs scenarii precum leninismul, stalinismul, comunismul ş.a., servite prin manipulare drept salvări escatologice şi renaşteri pentru care merită a fi puse în aplicare instrumente de o moralitate relativă. Oamenii înşişi au fost instrumentalizaţi pentru crearea unei noi ordini, deoarece ,,confruntaţi cu realitatea statului, oamenii se scufundă în nimicnicia impersonală a instrumentalităţii lor"[1]. Diavol coborât în istorie[2] sau rău necesar pentru întărirea credinţei şi afirmarea cu atât mai puternică a Adevărului – odată cu asumarea lui în timpuri totalitare -, religia politică porneşte de la o viziune utopică asupra lumii. Imposibilitatea creării (fie şi revoluţionare, sau exculsiv pe cale revoluţionară a) unei lumi perfecte pe Pământ aduce în discuţie aspectul religios, înaintea oricărui alt aspect. De aceea, utopia porneşte de la o polemică, de la un Nu al istoriei pe care, prin metode specifice, doreşte să-l transforme, autoritar şi exemplar, într-un Da.

Contradicţia între etimologie – *nicăieri, ne-loc*, şi sens – spaţiu perfect care poate îmbrăţişa existenţa sporeşte magnetismul utopiei si păstrează caracterul subversiv al acesteia. Trăsăturile insulei care l-a cucerit pe Rafael Hythlodeus, Utopia[3], ajung să fie transformate în principii fundamentale de organizare optimă a societăţii, aşadar, creaţii literare romantice devin norme ale unor tratate politice.

[1]Eric Voegelin, *Religiile politice,* traducere şi studiu introductiv de Bogdan Ivaşcu, Editura Humanitas, Bucureşti, 2010, p. 83.
[2]Vladimir Tismăneanu, *Diavolul în Istorie. Comunism, fascism şi câteva lecţii ale secolului XX*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2013.
[3]Thomas Morus, *Utopia, Cartea de aur a lui Thomas Morus, pe cât de utilă pe atâtde plăcută, despre cea mai bună întocmire a statului şi despre noua insulă Utopia*, Traducere din limba latină de Elefterie şi Şt. Bezdechi, Ediţie îngrijită şi prefaţată de Ion Acsan, Editura Mondero, Bucureşti, 2003.

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)

Posibilitatea ca omul să ducă o viață perfectă pe pământ, onorându-și îndatoririle sociale cu responsabilitate și devotament, fără tentația vreunei crize a interiorității care ar dezechilibra bunul mers al colectivității este reală în irealitatea societăților socialiste și, deci, utopice. Aici, defectele și deficiențele se pot îndrepta prin practici chirurgicale, tehnica genetică (*eugenia)* ajutând, practic, bunul mers al ordinii publice. Omul este o piesă, o unealtă, un instrument, un obiect care ajută la împlinirea principiului ideal.

Și totuși, principiile utopice pot crea o societate ai cărei locuitori sunt departe de a fi fericiți și care, în timp, își arată dezolarea produsă de uniformizare, de supunere în fața unei autorități care reprimă orice gest personaliza(n)t. Transparența societății utopice, așa cum a fost descrisă în *Utopia* lui Morus, poate produce o spaima de neantizare, de pierdere a ființei. În acest caz, utopia devine antiutopie, literatura utopică (totalitară) devine literatură antiutopică (antitotalitară). Realitatea imaginară, ulterior dărâmată, este un avertisment care atrage atenția că o asemenea realitate este profund dăunătoare spiritului și că n-ar trebui, sub nicio formă, să existe.

În 27 iulie 1948, în București, V. Voiculescu scrie o surprinzătoare narațiune antiutopică, *Lobocoagularea prefrontală*. În istoria României, anul 1948 e cunoscut ca fiind anul în care a fost instalat guvernul Petru Groza, în care Marea Adunare Națională a votat prima Constituție de după război, în care Lucrațiu Pătrășcanu, alături de apropiații săi, a fost arestat, dar e și anul în care au fost naționalizate întreprinderile bancare, industriale, de asigurări, miniere și de transporturi. Această etatizare însemna, practic, confiscarea proporietății private și trecerea ei în proprietatea statului, iobagizarea decisă și impusă de Partidul Muncitoresc Român fiind mutarea previzibilă a comuniștilor după abdicarea Regelui Mihai, proclamamrea Republicii și adoptarea unor reforme după modelul Moscovei. După un an 1947 prolific pentru proză[4], iată că vine un an sub același semn pentru scriitor, ivindu-se însă, acum într-o notă distinctă, și o nuvelă de o recunoscută specificitate în câmpul prozei voiculesciene, care se arată deschisă în a întâmpina realitatea socială a Republicii.

Paradisul terestru, creat de mintea omului și întreținut de ,,progresele tehnice uimitoare" asigura viață tihnită ,,pentru toți și pentru totdeauna", pacea socială fiind asigurată de un *vârf* al lumii obedient care ,,nu se mai pierdea în nori, ci, susținând singur măreața construcție, sta pe pământ." Mijlocul prin care piramida răsturnată era potolită de la ,,viziuni interioare", ,,neliniște, neastâmpăr, răzvrătire și aventură" consta într-o procedură psihochirurgicală: extirparea lobului anterior frontal al creierului în prima oră după naștere. După operația care se repeta la vârsta de șapte și apoi la optsprezece ani, ,,individul lobocoagulat pierde compozanta emotivă a activităților sale ideative...", altfel spus, i se șterg din personalitate tendințele de interiorizare, de căutare a sensului existențial, fiind apt pentru a fi ,,aliniat în muncă". Sistemul eficient impus de P.P.P.P.P. (Perfectul Prezidiu Permanent al Popoarelor Păcii) avea la bază cercetările savantului Karpmann care reușise, iată, să stârpească răul: ,,visul, emoția, meditația, nemulțumirea de sine, râvna către perfecție". Totuși, cu toate măsurile de siguranță luate (cărțile vechiului regim fuseseră arse, operele de artă - vândute altor țări, copiii nu erau legănați și nu ascultau povești sau cântece) sistemul începuse să fie deranjat de unele manifestări periculoase și nemaiîntâlnite în rândul tinerilor precum plânsul, folosirea cuvintelor ,,Frumusețe" și ,,Iubire" (care nu figurau în vocabularul P.P.P.P.P. – ului), cunoașterea plăcerii și a exaltării în timpul actului erotic, sinuciderea, toate aceste manifestări culminând cu primejdioasa preocupare a oamenilor pentru Spirit. În încercarea de a localiza breșa din sistem și de a remedia defecțiunea, Supremul Prezidiu înăsprește pedepsele, experimentează și aplică noi metode științifice invazive precum căptușirea creierului cu plăci de plumb ,,și alte metale impermeabile razelor cosmice", extirparea epifizei (denumită de superstițioși și ocultiști Ochiul lui Șiva, cale de comunicare cu Divinul) însă acestea se

[4]Anul 1947 e anul în care scrie *Taina gorunului, Limanul, Iubire magică, Behaviorism, Șarpele Aliodor, Lostrița, În mijlocul lupilor, Lacul rău.*

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)

dovedesc a fi inutile: oamenii continuau să îngenuncheze, să se ascundă prin pivnițe și păduri pentru a îmbrățișa „lemnele tăiate în cruce". Până și coagularea totală a creierului nu îndepărtează comportamentele nedorite: „Idioți, dar se închinau și iubeau".

Localizarea Spiritului era necesară pentru a putea fi stârpit, iar pentru asta, Președintele Preziudiului hotărî derogarea de la toate legile și acordarea permisiunii de a se căsători cu persoana iubită aceluia care „va denunța locul unde se ascunde insesizabila forță tulburătoare, sediul spiritului". Efectul mișcării apare imediat, un tânăr denunțându-și propria inimă: în inimă se odihnește duhul, în inimă e centrul cunoașterii supranaturale, inima e locul în care, prin anumite metode, poate să coboare mintea. După ce sistemul constată modificările fiziologice ale inimilor voluntarilor, se repune în practică radicoagularea, de astă dată a inimii. Tânărul nu supraviețuiește operației, iar președintele prezidiului – care are geniala idee a denunțării – este identificat cu Dumnezeu. Povestirea se încheie cu imaginea Duhului evacuat care, vagabondând „prin lume, își caută, chinuind necontenit pe bieții oameni, alt locaș".

În această narațiune, poziția scriitorului V. Voiculescu se suprapune peste cea a doctorului Voiculescu, rezultatul acestui dialog fecund între artă și știință fiind tonul ascuțit, de o vehementă luciditate, în afirmarea dezastrului produs de lipsa Dumnezeului din om. Afirmarea societății-construct exclusiv uman care descoperă cheia fericirii prin inhibarea dreptului la Adevărul ultim, cel al Iubirii, este în aceeași măsură afirmarea eșecului ei și a triumfului Duhului deoarece, în ciuda operațiilor asupra rațiunii, Duhul rămâne liber, *deasupra* și *în* creație. *Lobocoagularea prefrontală*, mai mult decât o probă de creație antiutopică, este o atitudine a artistului care, prin instumente științifico-medicale, demonstrează nepotrivirea con-locuirii a doi termeni care nu-și corespund: libertate și sistem social. În fond, povestirea întărește Adevărul crezului creșin al scriitorului și al fondului spiritual inepuizabil din om tocmai prin negarea lui de către o societate piramidală „deloc înaltă", răsturnată, unidimensională. Căutarea Spiritului în materie poate scoate la iveală anumite urme fiziologice ale locuirii Sale în fibra umană, însă ceea ce este căutat nu se lasă prins decât dacă există voința divină. Deplasând centrul de greutate dinspre om spre Dumnezeu, lumea pare să manifeste aprige mecanisme de apărare a specificității sale: omul însuși e Dumnezeu, pe când prezența tainică din inimă – un uzurpator, un concurent. Lumea formată din indivizi lobocoagulați, adică lumea condusă tiranic în regimuri politice totalitare, ne spune Voiculescu, este lumea care – în ciuda abuzurilor, trebuie să-l descopere pe *homo cordis absconditus*, omul tainic al inimii. În afara acestei descoperiri, omul rămâne o unealtă în scopuri pur omenești, deci finite, ratând întâlnirea cu scopul care i s-a dat. A progresa în lume înseamnă a rămâne fidel unei exteriorități oprimante din obișnuință, frică, lașitate, înseamnă a-ți crea un ideal din pământ, a fi un număr într-o statistică, pe când a fi în lume, dar cu inima în permanentă depășire a imanenței înseamnă a trăi cu adevărat. Piedicile puse zborului peste abis de către regimul politic totalitar sunt, însă, parte a drumului către centru, fără de care omul nu se poate înnoi; Hans Urs von Balthasar vorbește în repetate rânduri de *impreuna-răstignire* și *împreuna-înviere* cu Hristos, de datoria omului de *a îngădui* păcatele lumii, ca semn al Iubirii Absolute.[5]

Homo cordis absconditus e revendicat, mai întâi, de ochiul lui Șiva, *vederea* – acest simț spiritualizat al omului însemnând *luminarea lăuntrică,* nu cea fizică. Această revendicare nu trebuie să surprindă, hinduismul fiind, la un moment dat, o orientare pe care V. Voiculescu a adoptat-o cu râvnă[6]. Așadar, doctorul Voiculescu ascultă vocea filosofiilor hinduse și-i oferă un rol Ochiului lui Șiva, prezența lui fiind trădată de modificările fiziologice ale epifizei. Știm că, după aceste filosofii hinduse, Ochiul lui Șiva corespunde conștiinței veșniciei în om,

[5]Vezi Hans Urs von Baltzasar, *Iubirea, formă a revelației,* Traducerea din limba germană: Ioan Inesc, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005, pp. 34, 82.

[6]„M-a furat apoi India lui Mircea, și iar s-au deșteptat în mine vechile rîvne de solitudine și asceză. Mi-e dor de Gange și Himalaia", în *Autobiografice, Gânduri albe*, ed.cit., p. 443.

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)

legăturii dintre Principiu și manifesare, că lui i se datorează facultatea vederii lui Dumnezeu și că, o dată cunoscut, omul regăsește Paradisul pierdut, reafirmându-se identitatea între lumea exterioară și cea interioară, cântată în poeme mistice: „Mi-am văzut Domnul cu ochiul inimii./L-am întrebat, cine ești? și mi-a răspuns: Tu!”[7] Mai știm, însă, că modificările epifizei sunt infinitezimale, așadar – manifestarea comportamentelor religioase în rândul oamenilor lobocoagulați nu poate fi pusă pe seama modificărilor infime ale glandei pineale care, o dată extirpată, nu stopează cazurile de exaltări spirituale, ba dimpotrivă.

De-abia cu denunțarea inimii ca fiind locaș al Spiritului, *Homo cordis absconditus* este, în sfârșit, localizat. Inima[8], gazdă a duhului, se arată vinovată prin zvâcneli dureroase, fierbințeală și bucurie, autorul întorcându-se, din nou, în „erele primitive” pentru a arăta credința conform căreia inima era centrul „cunoașterii suprafirești”. Se operează, astfel, o dată cu descoperirea inimii ca fiind responsabila dezordinii din sistemul lobocoagulat, răspunsul creștin (și nu filosofic-oriental) la problema ateismului și materialismului marxist. Ochiul lui Șiva este depășit de Adevărul inimii, care – prin credință și rugăciune – își află adevărata funcție ca „centru al inteligenței afective, sediu al spiritului stăpânitor peste ideația productivă și utilitară”.

Prin simbolistica teologică a inimii și a Duhului, V. Voiculescu camuflează mesajul creștin în interiorul câmpului semantic și ideatic marxist. Astfel, inima este locul conștiinței, locul prin care Hristos pătrunde, prin credință, pentru a umple viața omului cu har, locul unde se agonisește lumina și darul pe care umanitatea îl oferă divinității: «Celui pe care îl iubim îi dăm inima noastră și, invers, pe acela îl avem în inima noastră: „dă-mi, fiule, mie inima ta” (*Pilde,* 23, 26*)*, „sunteți în inimile noastre” (*II Corinteni* 7, 3), „căci vă port în inima mea” (*Filipeni* 1, 7*)»*[9]. Această camuflare nu diminuează efectul curativ al mesajului, ci îl potențează. Pentru a fi apt să-și revendice nivelul absolut al adevărului, mesajul trebuie să fie *testat,* pus *la probă*, încercat acolo unde harul lipsește cu desăvârșire. De aceea, vagabondarea duhului în lume este victorioasă.

Ideea vagabondării duhului în lume, la fel ca și Ochiul lui Șiva, amintește de apropierea lui Voiculescu de gândirea indiană, al cărei *suflet universal* migrează, se întinde și se extinde, devenind plin pe măsură ce este golit: „Ca să fii plin de toate bucuriile și durerile lumii, urmează pilda vioarei: golește-te de tot ce ești tu, scobește-ți tot miezul egoismului, așa ca înăuntru să circule, ca un ser, sufletul universal.”[10] Inima, ca receptacol al duhului, pare să fie una dintre cele mai fidele imagini ale operei voiculesciene. Dincolo de caracteristicile sale, mai mult sau mai puțin utilitare (centru al cunoașterii, al emoțiilor, al vieții morale), inima este gazdă a duhului, ceea ce face ca inima să primească o identitate sau o *destinație* calitativ

[7]Mansūr al-Hallāj, Divan(Poeme mistice), trad. din arabă de Georgiana Nicoarea, Ed. Herald, București, 2008, apud. Frithjof Schuon, *Ochiul inimii*, traducere din limba franceză: Daniel Hoblea, Editura Herald, București, 2008, p. 23.

[8]Jean Chevalier, Alain Gheerbrant (coordonatori*), Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesture, forme, figure, culori, numere,* traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Cantuniari, Liana Repețeanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, Ed. Polirom, București, 2009, p. 471: „Inima este efectiv centrul vital al ființei umane, întrucât asigură circulația sângelui. De aceea este luată drept simbol – și nu, evident, sediu efectiv – al **funcțiilor intelectuale.** Această *localizare* o întâlnim în Grecia. Ea este importantă în India, unde inima trece drept **Brahmapura,** locuința lui **Brahma.** Inima celui credincnios este *Tronul lui Dumnezeu*, se spune în lumea islamică. Dacă și în vocabularul creștin se consider că inima conține *Împărăția lui Dumnezeu,* aceasta se datorează faptului că acest centru al individualității, către care se întoarce o persoană în demersal ei spiritual, simbolizează starea primordial și, ca atare, *locul* acțiunii divine. Inima, spune Angelus Silesius, este templul, altarul lui Dumnezeu și îl poate *conține în întregime* (…). Dacă biserica, în formă de cruce, se identifică cu trupul lui Hristos, locul inimii este altarul. Sfinta Sfintelor este considerate a fi inima Templului din Ierusalim, la rându-I, inima Sionului, care este, asemenea oricărui centru spiritual, *o inimă a lumii.* ”

[9]Pavel Florenski, *Stâlpul și temelia Adevărului. Încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezecce scrisori,* În românește de Emil Iordache, pr. Iulian Friptu și pr. Dimitrie Popescu, Studiu introductiv: diac. Ioan I. Ică jr., Editura Polirom, Iași, 1999, p. 332.

[10]V.Voiculescu, *Gînduri albe,* Ediție și cronologie îngrijită de Victor Crăciun și Radu Voiculescu, Studiu introductiv, note și variante de Victor Crăciun, Cu un Cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, Editura Cartea Românească, București, 1986, p. 460.

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)

superioară: odată ce ,,iubirea de taină către Dumnezeu”[11] cuprinde inima, aceasta se încarcă de atribute harice și descoperă, la fel ca arta, ,,adâncimi logic inexprimabile”[12]

Tihnita viață a societății din *Lobocoagularea prefrontală* tinde să reprezinte o ,,religie substitutivă”[13], fiind, în fond, o viața colectivizată, ,,o persoană care ar vrea să se detașeze, ori, și mai rău, să se opună, devenind imediat o eretică abstracțiune”[14]. Președintele prezidiului este produsul fidel al filosofiei marxiste totalitare care ,,evacuează ființa lui Dumnezeu, dar pretinde a avea toate atributele divine”[15], fiind creat antropomorfic, după chipul omului, mărirea și cultul lui înlocuind ritualurile vechilor religii. Imaginea închiderii în ceea ce omul fabrică, ne(mai)simțind nevoia unui Dumnezeu care să-i vină în întâmpinare, în limitările propriei constucții în afara căreia nu se află nimic, imaginea gândirii care ,,neglijează (...) solitudinea omului”, considerând-o risc la adresa bunului mers al vieții în cetate se opune imaginii de largă deschidere spirituală a fecundității religioase care, în mod inutil, încearcă a fi anihilată de gândirea marxistă retrogradă. Teza lucrării lui V. Voiculescu aduce laolaltă credința creștină și cea hindusă în omniprezența Spiritului care nu poate fi constrâns: ,,Spiritul, fiind dincolo de cauză și efect, nu este supus constrângerilor spațio-temporale și, prin urmare, trebuie să fie liber.”[16]

Înainte de *Lobocoagularea prefrontală,* în piesa de teatru scrisă în 1938 – *Demiurgul* -, V. Voiculescu folosea deja motivul experimentului științific care are în vedere așa-zisa perfecționare a rasei umane, inserând în scenă un cuplu de maimuțe ferit de vicisitudinile vieții omenești, Adam și Eva. Președintele prezidiului din *Lobocoagularea prefrontală* e, aici, Demiurgul sau profesorul Mușatin, cercetător școlit prin Germania, personalitate obsedată de munca de cercetare din laboratorul său ai cărui subiecți nu sunt doar animalele, ci și oamenii. Scopul nebuniei lui se aseamănă izbitor cu scopul partidului totalitar din *Lobocoagularea prefrontală*: extirparea abuzivă a unor trăsături caracteristice ființei umane fără acordul ei, deci - încălcarea libertății individuale pentru crearea omului nou.

Insistența scriitorului pentru astfel de subiecte nu ar trebui să surprindă, cum nu ar trebui să surprindă nici folosirea motivelor din sfera tehnicii medicale, în special a chirurgiei[17]. Acestora li se contrapun, însă, soluțiile morale și religioase – nicidecum științifice, întotdeauna naturale. Dacă inima adăpostește Spiritul pe care sistemul totalitar nu-l poate captura (în *Lobocoagularea prefrontală)*, în *Demiurgul* natura umană nu poate fi modificată de maestrul Mușatin și rețeaua sa de discipoli prin experimente fanatice precum grefajul. Proiectul este denunțat de fiul cercetătorului, Lucian, vocea care eliberează instinctele, emoțiile și firea umană de sub tirania supravegherii stricte și a cenzurii emoționale.

Ambele opere aduc în prim-plan *dezbaterea de idei* în manieră artistică, caracterul lor polemic fiind observat (și) de Mircea Braga[18]. La fel ca și președintele prezidiului, profesorul Mușatin ,,se luptă cu fatalitatea oarbă a cărnii. Vrea să îndrepte vițuitoarele nedreptățite”[19], ceea ce declanșează conflicul dramatic. Polii opoziției sunt ideile sistemului prohibitiv

[11]Pavel Florenski, *op. cit.*, p. 332.
[12]Paul Evdokimov, *Arta icoanei*, p. 28.
[13]Paul Evdokimov, *Vârstele vieții spirituale. De la părinții pustiei până în zilele noastre,* Cuvânt înainte de Pr. Prof. ION BUGA, Traducere din franceză de Pr. Prof. Ion Buga și Anca Manolescu, Ed. Humanitas, București, 2006, p. 25.
[14]*Ibidem*, p. 23.
[15]*Ibidem*.
[16]Swami Vivekananda, *Jñāna Yoga. Eliberare prin cunoaștere*, Editura Herald, București, p. 27.
[17]În interviul acordat lui N. Crevedia (în V.Voiculescu, *Gînduri albe,* Ediție și cronologie îngrijită de Victor Crăciun și Radu Voiculescu, Studiu introductiv, note și variante de Victor Crăciun, Cu un Cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, Editura Cartea Românească, București, 1986, p. 434), V.Voiculescu afirma: ,,Am urmat apoi un an la Facultatea de Litere, și din cauză că am vrut să studiez mai de aproape fiziologia nervoasă, am trecut la Medicină, pe care am absolvit-o cu câțiva ani înaintea războiului”,
[18]Mircea Braga, *V. Voiculescu în orizontul tradiționalismului*, Editura Minerva, București, 1984, p. 191.
[19]V. Voiculescu, *Teatru*¸ Ediție îngrijită și prefață de M. Tomuș și I. Voiculescu, Editura dacia, Cluj-Napoca, 1972, p. 208.

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)

„închegate în sine, imperturbabile, imuabile”[20] și contra-argumentele care riscă să le dărâme fundamentul, sau, mai simplu, mintea și inima. Poemul scris în spital, în 1955, face lumină:

„Pătrund toate, tai în patru firul,
Urc pîn-la cer mîndria că sînt om:
Nu m-a cuprins amăgirea nici delirul,
Iată, acum am pus mâna pe atom.

Stau totuși cu mine la judecată:
Îmi șoptește la ureche ceva ascuns
Că mintea poate fi întunecată,
Inima să se lumineze și e de ajuns.”[21]

BIBLIOGRAPHY

Chevalier, Jean, Gheerbrant, Alain, (coordonatori*), Dicționar de simboluri. Mituri, vise, obiceiuri, gesture, forme, figure, culori, numere*, traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu, Doina Uricariu, Olga Zaicik, Irina Bojin, Victor-Dinu Vlădulescu, Ileana Cantuniari, Liana Repețeanu, Agnes Davidovici, Sanda Oprescu, Ed. Polirom, București, 2009

Evdokimov, Paul, *Vârstele vieții spirituale. De la părinții pustiei până în zilele noastre,* Cuvânt înainte de Pr. Prof. ION BUGA, Traducere din franceză de Pr. Prof. Ion Buga și Anca Manolescu, Ed. Humanitas, București

Florenski, Pavel, *Stâlpul și temelia Adevărului. Încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezecce scrisori*, În românește de Emil Iordache, pr. Iulian Friptu și pr. Dimitrie Popescu, Studiu introductiv: diac. Ioan I. Ică jr., Editura Polirom, Iași, 1999

Morus, Thomas, *Utopia, Cartea de aur a lui Thomas Morus, pe cât de utilă pe atâtde plăcută, despre cea mai bună întocmire a statului și despre noua insulă Utopia*, Traducere din limba latină de Elefterie și Șt. Bezdechi, Ediție îngrijită și prefațată de Ion Acsan, Editura Mondero, București.

Schuon, Frithjof, *Ochiul inimii*, traducere din limba franceză: Daniel Hoblea, Editura Herald, București, 2008

Tismăneanu, Vladimir, *Diavolul în Istorie. Comunism, fascism și câteva lecții ale secolului XX*, Editura Humanitas, București

Urs von Baltzasar, Hans, *Iubirea, formă a revelației,* Traducerea din limba germană: Ioan Inesc, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005

Vivekananda, Swami, *Jñāna Yoga. Eliberare prin cunoaștere*, Editura Herald, București

Voegelin, Eric, *Religiile politice,* traducere și studiu introductiv de Bogdan Ivașcu, Editura Humanitas, București, 2010

Voiculescu, V., *Gînduri albe,* Ediție și cronologie îngrijită de Victor Crăciun și Radu Voiculescu, Studiu introductiv, note și variante de Victor Crăciun, Cu un Cuvânt înainte de Șerban Cioculescu, Editura Cartea Românească, București, 1986

[20]Mircea Braga, *op.cit.*, p. 192.
[21]*Dincolo de atom*, în *Gînduri albe,* ed. cit., p. 292.

BDD-A27500 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.233 (2026-09-14 14:13:54 UTC)